

derde graad blijven deze vakoverschrijdende eindtermen behouden voor alle studierichtingen, maar in het algemeen secundair onderwijs (ASO) werden ze aangevuld met technisch-technologische opvoeding en in alle richtingen met muzisch-creatieve vorming.

De vakoverschrijdende eindtermen en de aandacht voor vaardigheden en attitudes passen in een verbrede opvatting van leren op school. Vooral voor het secundair onderwijs is de intentie tot een brede basisvorming in alle studierichtingen en -niveaus vernieuwend. In de publicatie *Vakoverschrijdende eindtermen in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs* motiveert de Dienst Voor Onderwijsontwikkeling (DVO) de invoering van vakoverschrijdende eindtermen in de basisvorming vanuit drie redenen. Ten eerste: de basisvorming moet voldoende breed zijn 'omdat ze een minimale democratische toegang tot het algemene cultuurgoed mogelijk moet maken. Het gaat dus om het bezitten van een essentieel platform aan basisinhouden, -vaardighe-

den, en -attitudes.'(p. 2) Ten tweede: de vakoverschrijdende eindtermen creëren een soort 'vangnet' waarin waardevolle en maatschappelijk relevante inhouden gestructureerd kunnen worden behandeld. 'Meestal gaat het om actuele maatschappelijke evoluties en problemen waarop het onderwijs tot nog toe diffuus, ongestructureerd en onvoldoende flexibel reageert.' (p. 2) Ten derde: de onderwijsvisie van de Vlaamse overheid legt de klemtoon op het functioneren van een school als geheel. 'Op deze wijze worden alle actoren binnen een school gestimuleerd om (...) samen te werken over de vakken en klassen heen (...). Dit is niet alleen van belang voor de vakoverschrijdende eindtermen, maar komt de school als organisatie en dus ook de leerlingen ten goede.' (p. 3)

De basisvorming (de vakmatige en vakoverschrijdende eindtermen die gelden voor alle studierichtingen) wordt uiteraard aangevuld met opleidingspecifieke eindtermen, maar essentieel voor het onderwerp van deze tekst is dat het leergebied muzische vorming

(basisonderwijs), de vakgebonden eindtermen artistieke opvoeding (eerste graad secundair onderwijs) en de vakoverschrijdende eindtermen muzisch-creatieve vorming (tweede en derde graad secundair onderwijs) tot de basisvorming behoren waar elke leerling in het leerplichtonderwijs recht op heeft. Ook in het buitengewoon lager en secundair onderwijs maakt muzische vorming deel uit van de gemeenschappelijke ontwikkelingsdoelen. Ondanks de interessante, geïntegreerde onderwijsvisie die hier ontwikkeld wordt, beperken we ons in deze tekst tot het gewoon basis- en secundair onderwijs.

Kunst en cultuur in de eindtermen

Muzische vorming in het basisonderwijs wordt zeer ruim opgevat, zowel qua muzische 'talen' (beeld, muziek, drama, beweging, media) als qua vaardigheden: exploreren, waarnemen, reflecteren, verbeelden, vormgeven, experimenteren, kwalificeren, oriënteren, evalueren, genieten (zie document 3, pag.55). In de vakken ar-

DOCUMENT 1

15.1. een artistieke dimensie in het leerplichtonderwijs realiseren

Meer en meer blijkt men kunst als een inherent deel van onze leefcultuur te benaderen. Alle vormen van kunstexpressie en cultuurproductie moeten deel uitmaken van de basisvorming die het onderwijs biedt.

De eindtermen muzische vorming van het basisonderwijs laten toe dat alle leerlingen muzische en artistieke ervaringen kunnen beleven. De bedoeling is niet van alle leerlingen kunstenaars te maken, wel de muzische creativiteit te stimuleren. De kunstzinnige vorming in het secundair onderwijs wil interesse wekken voor een brede waaier kunstuitingen zoals literatuur, diverse muziekgenres, film, podiumkunsten, beeldende kunst, fotografie, design, mode. De artistieke dimensie in het secundair onderwijs beoogt geen specialisatie, maar biedt kansen tot een brede participatie aan - en een blijvende belangstelling voor cultuur. Om de kunstzinnige beleving van alle kinderen in het leerplichtonderwijs verder te stimuleren, zullen projecten tussen het leerplicht- en het deeltijds kunstonderwijs worden opgezet onder meer om de wisselwerking tussen beiden te optimaliseren.

Voor alle leerlingen met een ruimere interesse voor cultuur moet het deeltijds kunstonderwijs of het kunstsecundair onderwijs mogelijkheden tot verdieping en specialisatie bieden.

Beleidsnota Onderwijs en Vorming 2000-2004
(Marleen Vanderpoorten), p. 44.

DOCUMENT 2

10. samenwerking tussen cultuur en onderwijs

In februari 2002 sloot ik met de toenmalige minister bevoegd voor cultuur een protocol van samenwerking. Deze samenwerking heeft enerzijds tot doel kunst en cultuur te integreren in het onderwijs en anderzijds de onderwijswereld en de kunst- en cultuurwereld dichter bij elkaar te brengen door:

- het ontplooiën van de individuele competentie en persoonsvorming
- het openen van de wereld van kunst en cultuur voor het onderwijs en omgekeerd
- kunst en cultuur blijvend te integreren in het onderwijs
- het muzisch-creatieve zijn plaats te geven als noodzakelijke component van het leren in een sterke en open leeromgeving
- de wisselwerking tussen het leerplicht- en het deeltijds kunstonderwijs te optimaliseren
- een betere afstemming na te streven tussen de veranderlijke artistieke ontwikkelingen en de culturele en pedagogische inhouden in deeltijds en hoger kunstonderwijs
- kunstenaars en kunsteducatieve instellingen te betrekken bij de samenwerking tussen cultuur en onderwijs
- opleidingen en navormingen te laten aansluiten bij deze doelstellingen.

Na een aanloopfase, zal via het uitgebouwde structureel overleg in de loop van 2003 verder concreet gestalte gegeven worden aan de doelstellingen van het protocol.

Uit: Beleidsbrief onderwijs en vorming 2002-2003

De hier opgesomde doelen zijn identiek dezelfde als de doelen die vermeld worden in Hoofdstuk I Art. 2 van het *Protocol van samenwerking met betrekking tot cultuur en onderwijs* (febr. 2002).